Єпископ Віктор Бедь: Проповідь у день Собору Іоана Предтечі

Проповідь у день Собору Іоана Предтечі

✠ Віктор Бедь,
єпископ Мукачівський і Карпатський,
керуючий Мукачівсько-Карпатською єпархією
Православної Церкви України

м. Ужгород,
7 січня 2026 р.

7 січня, у день Собору Іоана Хрестителя, ми звертаємо серця до одного з найвеличніших святих Церкви Христової — того, кого Сам Господь назвав «найбільшим серед народжених жінками» (Мт. 11:11). Святий Іоан Предтеча — пророк, який не лише провістив пришестя Месії, а й був покликаний приготувати народ до зустрічі з Христом через проповідь покаяння та духовного очищення.

Це свято Церква звершує безпосередньо після Хрещення Господнього, адже святий Іоан був тим, хто охрестив Самого Ісуса Христа у водах Йордану і став живим свідком Богоявлення — явлення Пресвятої Трійці світові.

Хто був Іоан Предтеча — Пророк і Свідок Істини

Святий Іоан народився у родині праведних Захарії та Єлисавети і ще до свого народження був Божим Провидінням призначений на особливе служіння — бути голосом, що закликає людей до покаяння та готує їхні серця до зустрічі з Христом (пор. Лк. 1:17). Саме йому судилося стати тим, хто у водах Йордану охрестить Спасителя і засвідчить світові Богоявлення — явлення Отця, і Сина, і Святого Духа.

Він жив у пустелі — в молитві, пості, простоті й духовній свободі, проповідуючи істину і покаяння. І це його покликання залишається надзвичайно важливим і для нас сьогодні.

- **Істина, яку звіщав святий Іоан,** — це не зручні слова і не компроміс із гріхом, а правда Божа, що викриває зло, але водночас відкриває людині шлях до спасіння.

- **Покаяння, про яке він проповідував,** — це не страх і не приниження людини, а чесне усвідомлення власної гріховності та щире навернення серця до Бога.
- **Святий Предтеча засвідчив,** що шлях до Господа пролягає не через зовнішні обрядові форми чи показну побожність, а через чистоту серця і праведність життя, відкриті до дії Божої благодаті.

Іоан Хреститель і Богоявлення Ісуса Христа

Святкуючи Собор Іоана Предтечі одразу після свята Богоявлення, Церква свідомо поєднує ці події, щоб підкреслити унікальну роль святого Іоана в домобудівництві нашого спасіння.

Святий Іоан Предтеча був не лише свідком священної історії, а безпосереднім учасником тієї події, з якої розпочалося відкрите служіння Ісуса Христа світові. У водах Йордану він став співслужителем Божого задуму спасіння, звершуючи хрещення Господнє і засвідчуючи Богоявлення.

Покладаючи руку на голову Спасителя, святий Іоан чинив це не з людської самозвеличеності і не заради земної слави, а в послуху Божій волі — щоб світ уперше побачив явлення Пресвятої Трійці: голос Отця, Сина, що хреститься, і Святого Духа, Який сходить у виді голуба.

Так через смиренне служіння Предтечі Світло світу було явлене світові, а води Йордану стали початком освячення всього створіння.

Святий Іоан Предтеча — приклад правди й мужності

Святий Іоан Предтеча не боявся говорити правду, навіть тоді, коли вона була незручною і небезпечною. Він відкрито викривав гріховне життя правителя Галилеї — тетрарха Ірода Антипи, зокрема його незаконний шлюб з Іродіадою, нагадуючи, що навіть влада не стоїть понад Божим законом (пор. Лк. 3:19–20).

За це правдиве свідчення Іоан був ув’язнений, а згодом за наказом Ірода — страчений, прийнявши мученицьку смерть за істину Божу (Мк. 6:17–29; Мт. 14:3–11).

Цей прижиттєвий подвиг правдолюбця і вірного свідка Божої істини є особливо важливим і для нас, які прагнемо жити за святими заповідями Божими, особливо у час великих випробувань, що випали на долю українського народу в ході смертельно небезпечної російсько-української війни.

І сьогодні українському народові доводиться стояти за істину і правду — не лише силою меча, а й силою слова правди, силою віри, любові та жертовності за своїх ближніх.

Святий Іоан закликав не тільки до покаяння, але й навчав жити цим покаянням щоденно, залишаючись вірним Божому слову навіть у стражданні. Саме така сміливість духу є необхідною і нам сьогодні, коли героїчні українські воїни захищають наш народ не лише тілом, а й духом — оберігаючи наше право на істину, свободу, життя і на збереження дарованої Богом державної незалежності України та автокефальної Помісної Української Церкви.

Покликання для нас сьогодні: покаяння, вірність і служіння

Святий Іоан Предтеча є для нас прикладом духовної відваги, глибокої вірності Богові та відповідального служіння істині. Його життя нагадує, що справжній шлях християнина починається з очищення серця від егоїзму й самозамкненості, продовжується здатністю бути світлом у темряві та завершується вірністю істині навіть тоді, коли правда болісна і незручна, адже лише істина робить людину по-справжньому вільною.

У час російсько-української війни, коли істина і правда часто зневажаються, спотворюються або замовчуються, Церква через образ святого Іоана Предтечі особливо нагадує нам про відповідальність християнського вибору.

- Бути вірним Заповідям Божим — означає жити не за логікою страху чи користі, а за логікою совісті, правди і любові.
- Бути світлом — означає не мовчати перед злом і неправдою, а свідчити істину словом і життям.
- Служити ближньому — означає жити так, як навчав Христос: у жертовній любові, милосерді та відповідальності за іншого.
- Захищати життя — означає бути воїном не ненависті, а правди й світла, готовим у разі потреби покласти своє життя за ближніх своїх, як заповідав Сам Господь.
- А дбати про завтрашній день — означає вже сьогодні нести любов, мир і внутрішнє примирення в серцях наших людей, щоб навіть у час війни не втратити людяності, гідності й духовної єдності.

Заклик до молитви

На Божественній літургії у день вшанування Собору святого Іоана Предтечі ми з вірою звертаємося в молитві до Бога і просимо:

- про щире покаяння серця і душі;
- про чистоту думок, слів і вчинків;
- про духовну мужність стояти за істину і правду;
- про Боже благословення і захист наших українських воїнів-захисників;
- про перемогу, справедливий мир і благодать для України.

Як святий Іоан закликав людей до переміни серця, так і ми сьогодні в смиренній молитві звертаємося до Господа, просячи, щоб Він дарував нам серце, відкрите до Його правди і милосердя.

Собор святого Іоана Предтечі — це не лише згадка про великого пророка і праведника Божого. Це живий заклик для кожного з нас пройти шлях віри, істини і правди, очищення, любові та жертовності; нести світло серед темряви — так, як це робили святі угодники Божі і як героїчно та саможертовно продовжують робити сьогодні наші українські воїни-захисники.

Святий Іоане Предтече, моли Отця нашого Небесного — Отця, і Сина, і Святого Духа — за всіх нас і за Україну.

Амінь.